

EKGENEKON DESTANI

Türk kavimlerinden Göktürkleri konu alan Ergenekon Destanı, Büyük Türk Destanı'nın bir parçasıdır. VI. yüzyıl ortalarında Türkleri yeniden birleştiren Göktürklerin menşeiini açıklamak isteyen bu destanın özeti şöyledir:

Türk illerinde Göktürlere baş eğmeyen bir yer yoktu. Bunu kıskanan yabancı kavimler, birleşerek Göktürklerin üzerine yürüdüler. Maksudları öc almaktı. Göktürkler, çadırlarını ve sürülerini bir yere topladılar. Çevresine hendek kazıp beklediler. Düşman gelince, vuruşma da başladı. On gün vuruşuldu. Sonunda Göktürkler, üstün geldi.

Bu yenilgiden sonra yabancı kavimlerin hanları ve beyleri, av yerinde toplanıp konuştular. "Göktürlere hile yapmazsak sonunda işimiz yaman olur" dediler. Tan ağarınca, baskına uğramış gibi, ağırlıklarını bırakıp kaçtılar. Göktürkler, "Bunların vuruşma gücü bitti, kaçıyorlar!" deyip, arkalarına düştüler. Düşman, Göktürkler! görünce, birden döndü. Gafil avlanan Göktürkler, yenik düştü. Hepsi teker teker öldürüldü. Çadırları alındı. Bir tek ev kurtulamadı. Büyüklerinin hepsi kılıçtan geçirildi. Küçükleri kul yapıldı.

" Göktürklerin başında, İl Han vardı. Çocukları çoktu. Fakat bu uğursuz vuruşmada, bir tanesi dışında, hepsi öldü. "Kayı" adını taşıyan bu oğul, o yıl evlenmişti. İl Han'ın, "Dokuz Ođuz" adında bir de yeğeni vardı. Kayı ile Dokuz Ođuz, düşmana esir düşmüşlerdi. Fakat on gün geçmeden bir gece, ikisi- de, kadınları ile beraber atlara atlayıp kaçtılar. Esirlikten kurtuldular. Göktürk yurduna geldiler. Burada düşmandan kaçıp gelen birçok deve, at, öküz ve koyun buldular. "Dört taraftaki illerin hepsi bize düşman, dediler; gereği odur ki, dağların içinde insan yolu düşmez bir yer izleyip oturalım!" Sürülerini alıp, dağa doğru göçtüler.

Geldikleri yoldan başka geçilecek yeri olmayan bir ülkeye vardılar. Bu yol öyle sarptı ki, bir deve veya at güçlkle yürüdü. Ayağını yanlış bassa param parça olurdu. Göktürklerin vardıkları ülkede akarsular, kaynaklar, türlü bitkiler, meyveler, ağaçlar ve avlar vardı. Böyle bir yeri görünce, Ulu Tanrı'ya şükürler ettiler. Yeni ülkelerinin hayvanlarının kışın etini yediler; yazı sütünü içtiler. Derisini giydiler. Bu ülkeye, "Ergenekon" adını koydular. İki Göktürk prensinin, zamanla Ergenekon'da

Çocukları çoğaldı. Kayı Han'ın çok çocuğu oldu. Dokuz Ođuz Han'ın daha az çocuğu doğdu. Çok yıllar bu iki hanın çocukları Ergenekon'da kaldılar ve çoğaldıkça çoğaldılar.

Dört yüz yıl sonra kendileri ve sürüleri o kadar fazlaştı ki, Ergenekon'a sığışamaz oldular. Çare bulmak için, kurultay toplandı. Dediler : "Atalarımızdan işittik; Ergenekon dışında geniş ülkeler, güzel yurtlar varmış. Bizim yurdumuz da eskiden o yerlerde imiş. Dağların arasından yol izleyip bulalım. 'Göçüp Ergenekon'dan çıkalım. Ergenekon dışında her kim bize dost olursa, onunla görüşelim. Düşmanla vuruşalım!"

Kurultay bu kararı alınca Göktürkler, Ergenekon'dan çıkmak için yol aradılar, fakat bulamadılar. O zaman bir demirci dedi ki: “Bu dağda demir madeni var. Yalın kat madene benzer. Şunun demirini eritse, belki dağ bize geçit verirdi!” Göktürkler, varıp demircinin gösterdiği dağ parçasını gördüler. Demircinin tedbirini beğendiler. Dağın geniş yerine bir kat odun, bir kat kömür dizdiler. Dağın üstünü, altım, yanım, yönünü böylece odun ve kömürle doldurdular. Yetmiş deriden büyük körükler yapıp yetmiş yere koydular. Odun ve kömürü ateşleyip, körüklemeye başladılar.

Tanrı'nın gücü ve inayeti ile ateş kızdı. Kızdıkça demir eridi, akıverdi. Dağ delindi. Bir yüklü deve yıkacak kadar yol oldu. O kutsal yılın, kutsal ayının, kutsal gününün, kutsal saatinde Göktürkler, Ergenekon'dan çıkmaya başladılar. Bu kutsal gün, ondan sonra Göktürklerde bayram günü oldu. Her yıl o gün gelince, büyük törenler yapıldı. Bir parça demir alınıp ateşte kızdırıldı. Bu demiri önce Göktürk Hakanı kıskaçla tutup örse koyup, çekiçle döğerti. Ondan sonra Türk beyleri de böyle yapıp şenlikler başlardı.

Ergenekon'dan çıkınca, Göktürklerin ulu hakanı Kayı Han soyundan Börteçine, bütün illere elçiler gönderdi. Göktürklerin Ergenekon'dan çıktıklarını bildirdi. Bütün iller, Türklerin Ergenekon'dan çıktığını öğrenip baş eğdiler. ‘Büyük Türk Hakanı Börteçine’ye saygı sunup, ululadılar. Kore'den Karadeniz'e kadar bütün ülkeler, yeniden Türk buyruğuna girdi. Dört yüz yıl Ergenekon'da bekleyen Türkler, eskisi gibi, dünyanın en büyük milleti oldular.

Kaynak: Yılmaz Öztuna, Türk Tarihinden Yapraklar, MEB, İstanbul, 1989. S. 15-17